

Commodity: Ropa, plyn

OBSAH PREZENTACE

1. Ropa

- historický vývoj trhu
- Vývoj trhu a cen v 21. století

2. Plyn

- historický vývoj trhu a cen v Evropě, cenotvorba
- Ruský plyn v Evropě – historie a současnost

ROPA – HISTORICKÝ VÝVOJ TRHU

➤ polovina 19. století

Zrození ropného průmyslu v USA a Rusku; ropa byla používána zejména na svícení v lampách

➤ 1870

USA: John D. Rockefeller zakládá Standard Oil Co. Inc. – první monopolní ropnou společnost ve formě trustu

➤ 1880

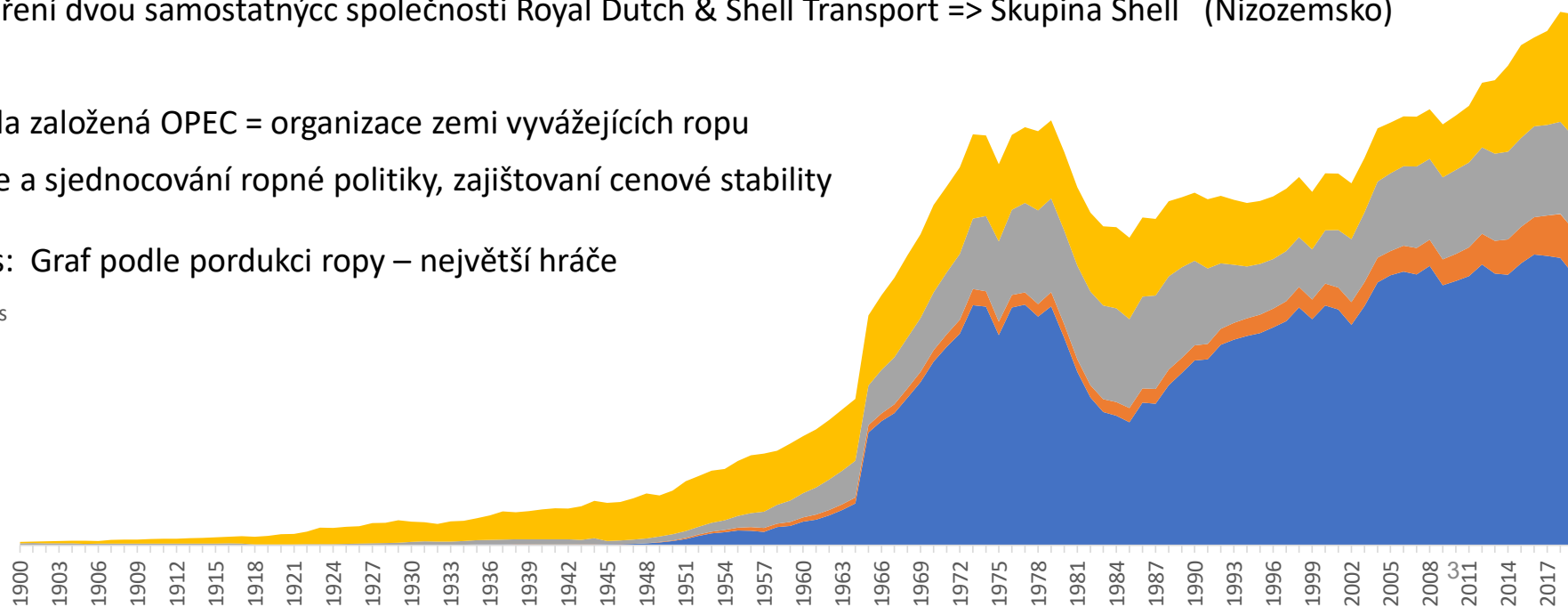
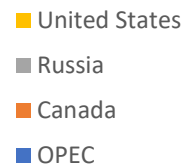
Evropa: vytváření dvou samostatných společností Royal Dutch & Shell Transport => Skupina Shell (Nizozemsko)

➤ 1960

V Bagdádu byla založena OPEC = organizace zemí vyvážejících ropu

Cíl: koordinace a sjednocování ropné politiky, zajišťování cenové stability

Nowadays: Graf podle produkci ropy – největší hráče

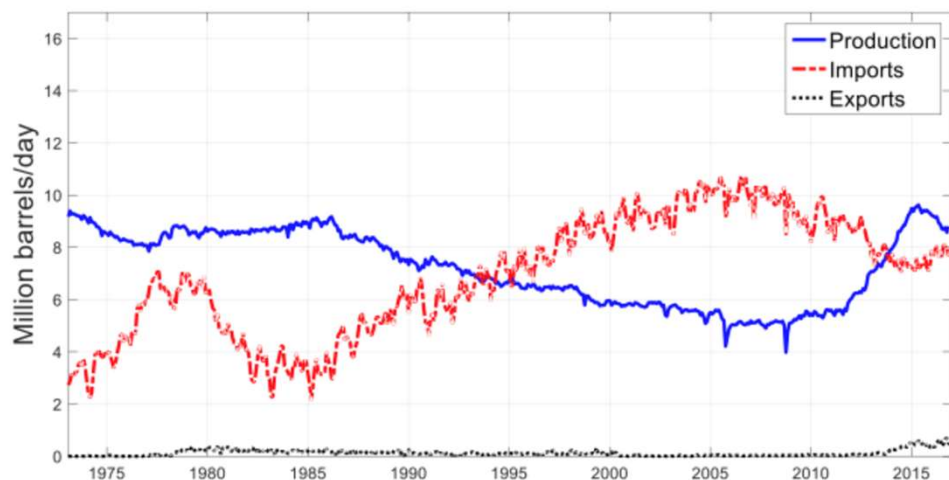
ROPA – HISTORICKÝ VÝVOJ TRHU A CEN – 21. STOLETÍ

➤ Počátek 21. století

Dobré životní podmínky obyvatelstva + růst počtu aut => cena ropy dosahla 100\$ per barrel

➤ 2014

Americký ropný boom – Amerika zvýšila těžbu nekonvenční ropy => z největšího dovozce se stala největším vývozcem

❖ 08.2014 – maximum – 107,75\$ per barrel

❖ Amerika zvýšila těžbu díky “břidlicové revoluci”

❖ Pokles poptavky v USA a Číně + narůst nabídky ze strany Spojených států

=>

❖ 09.2014 – pokles ceny 90\$ per barrel

❖ Iran & Saúdská Arabie snižují vývozní ceny

=>

❖ 12.2014 – cena 55,27\$ per barrel

Celoroční pokles 51%

ROPA – HISTORICKÝ VÝVOJ TRHU A CEN – 21. STOLETÍ

➤ 2015

Zesílení krize = ekonomická krize v Číně + Iran planuje zvětšit dovoz + OPEC nedává souhlas na snížení těžebních kvót
=> 31.12.2015 – cena 36,8\$ per barrel – **meziroční pokles 33,5%**

RUB/USD and Brent

ROPA – HISTORICKÝ VÝVOJ TRHU A CEN – XXI STOLETÍ

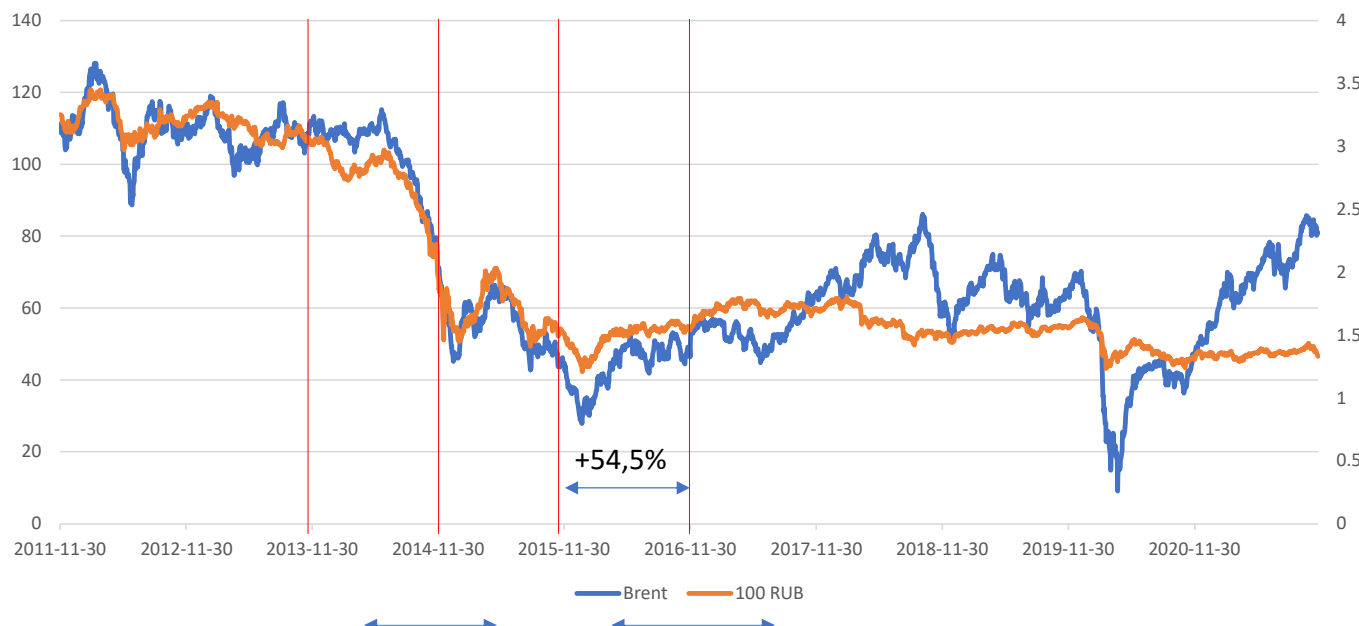
➤ 2016

Nespokojenost velkých světových těžáří s ceny na ropu, které nejsou členové OPEC => vytvoření OPEC+

Kde: OPEC+ = OPEC + Rusko + Mexiko + Kazachstán + jiné

=> Dohoda snížit objemy těžby => +54,5% nárůst

RUB/USD and Brent

➤ 2017-2018

Kratkodobé fluktuace – maximum EOY 2018 > 80\$ per barrel

➤ 2018

Pokles v důsledku obchodní války USA vs. Čína

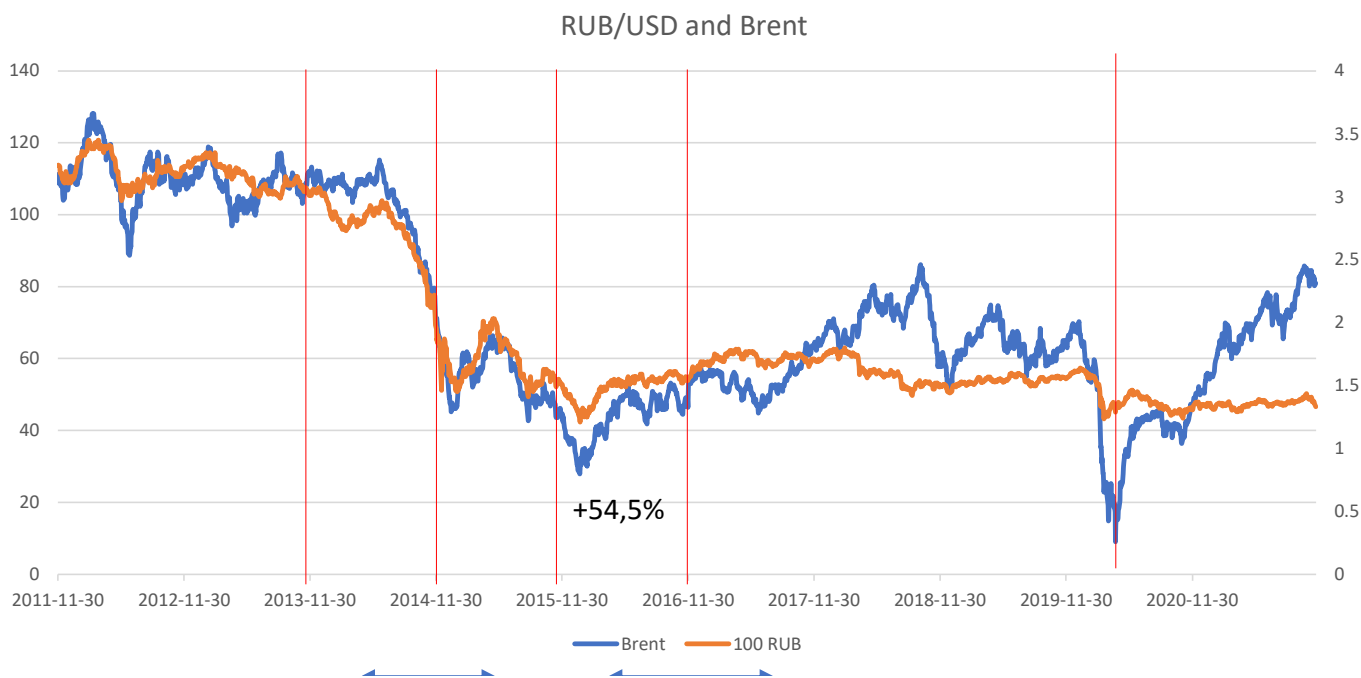

ROPA – HISTORICKÝ VÝVOJ TRHU A CEN – XXI STOLETÍ

➤ 2020

Cena ropy dosáhla historického minima (od roku 1991) – **10,5\$** per barrel

COVID-19 => výrazný pokles poptávky -> výrobce snižují ceny -> tržní ceny klesají ještě víc

➤ 2021

Ekonomika překonává koronavirovou krizi -> poptávka roste, rostou i ceny

? Nejistotá zlepšení situace v souvislosti s COVID-19

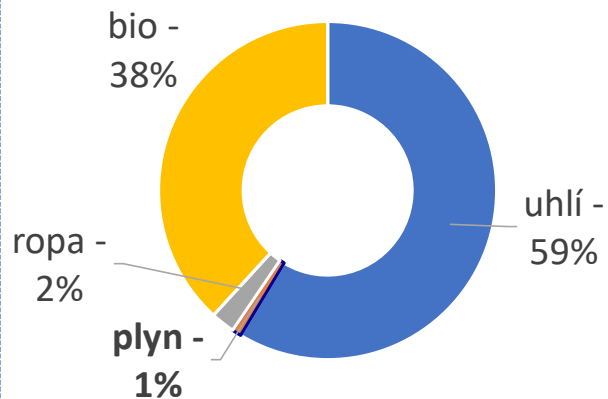
? Vliv narůstu cen na poptávku

Co dál?

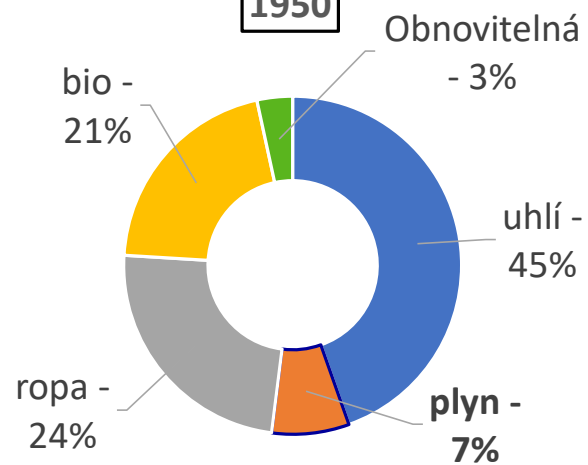
- politické rozhodnutí OPEC+
- Bude Amerika zvyšovat těžbu nekonvenční ropy i nadále? (růst výrobní ceny+ ekologické jednání)

PLYN – HISTORICKÝ VÝVOJ TRHU A CEN

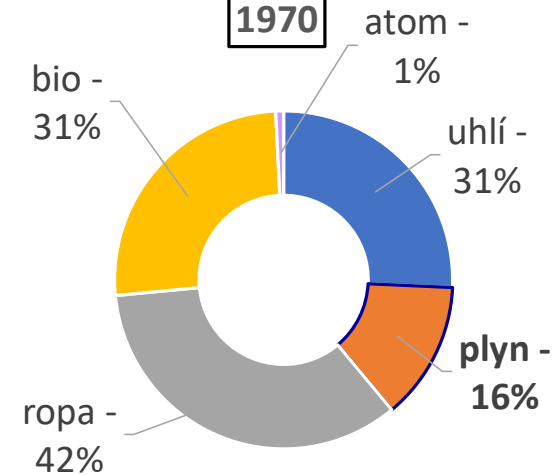
1990

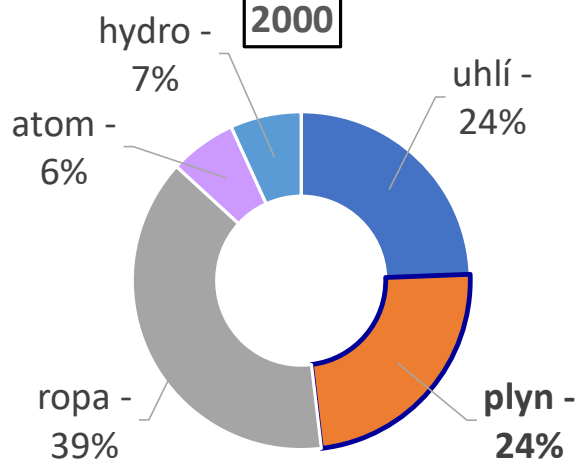
1950

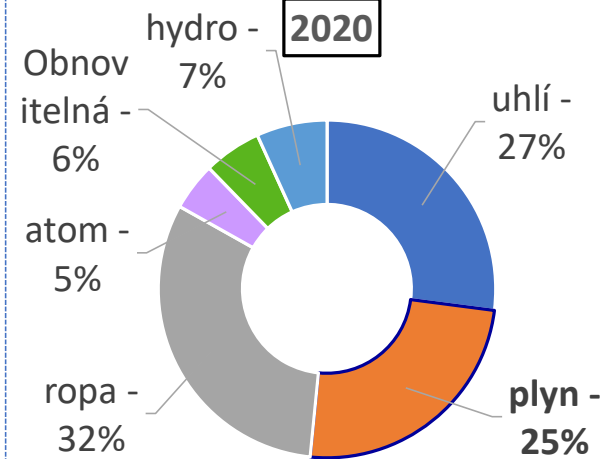
1970

2000

2020

PLYN – HISTORICKÝ VÝVOJ TRHU A CEN V EVROPĚ

➤ 1960

Začatek aktivní těžby zemního plynu => 2 strategie cenotvorby

1. Severní Amerika – plyn se prodává za cenu, kterou stanoví trh
2. Evropa – fixní smluvní ceny (dlouhodobé kontrakty) + indexace na ropu (nebo jiné alternativní energetické zdroje) + princip “Take-or-pay”

➤ 1986

Velká Británie - po liberálních reformách byl likvidován monopol British Gas, postaven plynovod (Interconnector) z Velké Británie -> kontinentální Evropa a jako první dodávali plyn s tržní cenou (vycházející z rovnováhy poptávky/nabídky)

➤ 1998

EU – Liberalizace plynárenství + tvorba celoevropské sítě plynovodů => Odpoutání cen od ropy (?)

➤ **Do 2005**

Konkurentní cenotvorba je < 15% (USA and UK)

PLYN – HISTORICKÝ VÝVOJ TRHU A CEN V EVROPĚ

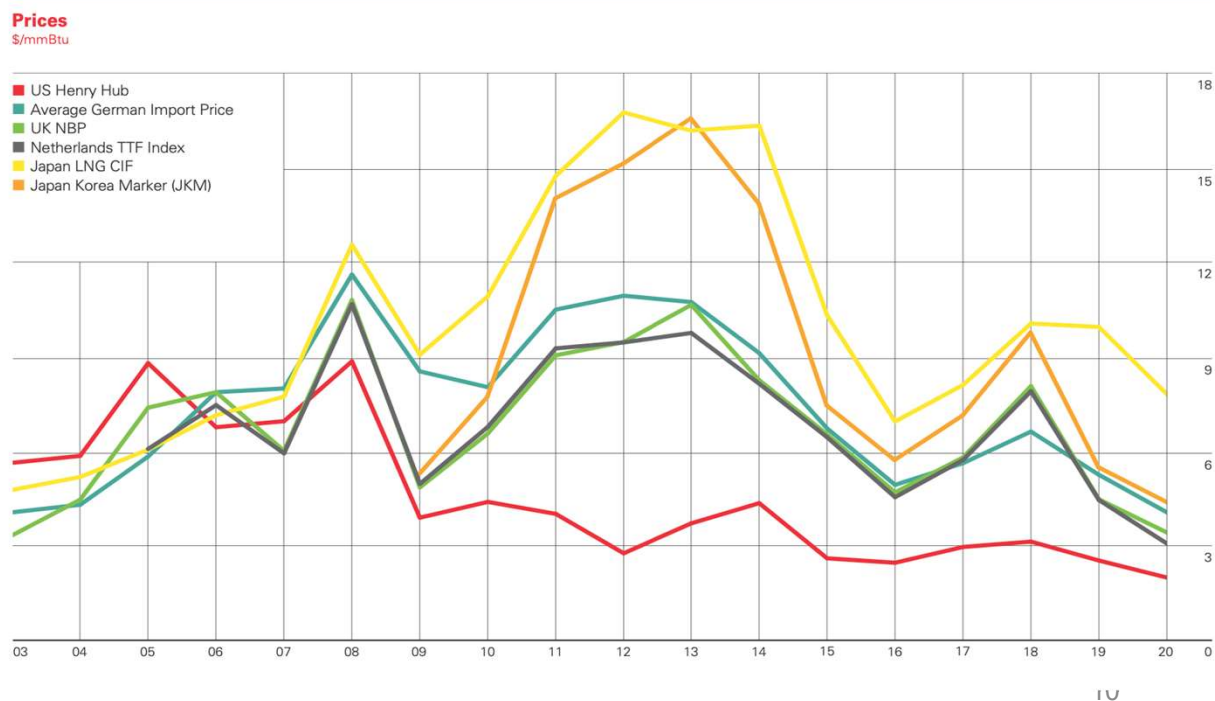
➤ 2008-2009

Světová finanční krize => tržní ceny << cen podle dlouhodobých kontraktů

Tlak států importerů snížit ceny nebo stornovat kontrakty

➤ 2010

70% dovážené plynu podle tržních cen

PLYN – RUSKÝ PLYN V EVROPĚ

➤ 1940

První dovoz plynu v Evropu – Polsko

➤ 1968

Dohoda s Rakouskou OMV na dovoz do Západní Evropy

➤ 1991

Rozpad Sovětského Svazu -> Rusko zdědilo většinu kontraktu

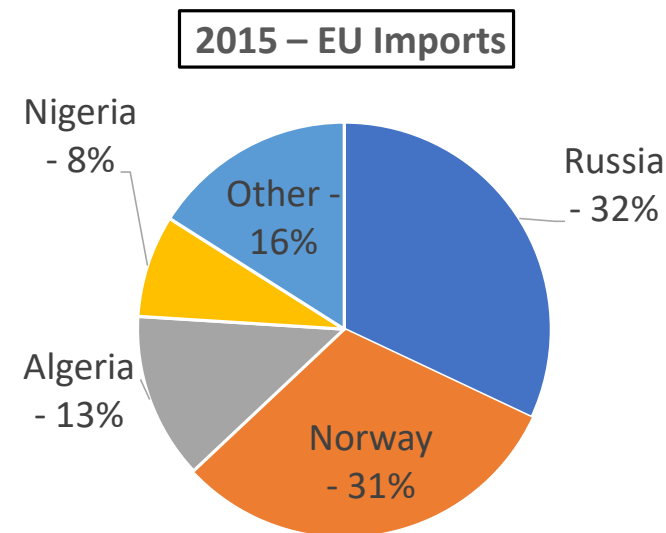
Rizika: tranzitní – závislost tranzitu přes Ukrajinu (1990 – 90%) → Now: jen 40% přes jiné plynovody

➤ 2009-2014

Liberalizace trhu EU + snížení spotřeby + konkurence USA (zkapalněný plyn)-> EU sjednala slevy na dovoz z Ruska

➤ 2015

Rusko – největší dovozce ve světě, největší spotřeba je v Evropě

PLYN – RUSKÝ PLYN V EVROPĚ

➤ 2019

Pokles podílu Ruskeho plynu v EU <- Teplá zima + narůst dovozu zkapalněného plynu

Ruská společnost “Gazprom” prodává plyn vlastní bance, aby splnila plán

➤ 2020

Minimalní dovoz za 5 let – USA vedé díky narůstu těžby zkapalněného plynu

PLYN – RUSKÝ PLYN V EVROPĚ 2021

➤ 2021

Zdražování zemního plynu po celé Evropě, možné příčiny:

- vyčerpání zásob
- Snižování dovozu zkapalněného plynu; Rusko -> Asie

- Zásoby plynu jsou vyčerpány po zimě 2020-2021
- Narůst poptávky
- Chyba EU – plán v oblasti energetiky – přechod na zelenou energii - vzdávají se dlouhodobých kontraktů na plyn příliš brzo

- Rusko zaměrně omezuje dodávky plynu – tlačí EU ke zrychlení zprovoznění Nord Stream 2

PLYN – RUSKÝ PLYN V EVROPĚ 2021 – DOPADY

➤ Rusko:

- + Krátkodobě – zvýšení příjmu
- Dlouhodobě – pokles poptávky

➤ EU

- Liberalizace plynového trhu → náklady ponesou spotřebitele
- Růst cen elektřiny